

NIEUWSBRIEF

JAARGANG 19 NUMMER 2

JUNI 2014

natuurpunt
Beringen

Beste Natuurvrienden,

Onder impuls van Natuurpunt Beringen is de Dag van het Park in mei nieuw leven ingeblazen. De Kleurrijke Dag van het Park heeft zijn eerste editie achter de rug. Het is de bedoeling dit gebeuren te laten uitgroeien tot een evenement van en door de verenigingen van Beringen. Hopelijk kunnen we hier volgend jaar verder aan werken.

Momenteel gaat al onze aandacht naar het komende schaapsscheerfeest. Zoals vanouds wordt dit gebeuren georganiseerd door het bezoekerscentrum De Watersnip. De afdeling werkt hieraan graag mee. Alle opbrengsten komen ten goede aan De Watersnip.

Een andere traditie die we graag in ere houden is de Dag van de Zwarte Beek. Elk jaar organiseert één van de vier Natuurpuntafdelingen langs de Zwarte Beek een activiteit voor alle Zwarte Beek afdelingen. Dit jaar zijn we te gast bij de afdeling van Lummen. Verdere informatie vindt u in dit nummer of op de website.

De eerste ingrepen in de vallei lijken nu reeds hun vruchten af te werpen. Het aantal broedende watersnippen lijkt toe te nemen. Hopelijk wordt deze trend volgend jaar bevestigd.

In augustus vangen nieuwe werken aan. In de vallei worden enkele open natte plekken verder uitgebreid. Ook zal een deel dennenbos moeten wijken voor de creatie van heischraal grasland. Hierbij zal er op worden toegezien dat de historische rij met eiken, die vroeger de grens vormde tussen de droge heide en de nattere hooilanden, blijft behouden.

De handige vrijwilligers van de afdeling zullen deze zomer onder andere werken aan het herstellen van het wandelpad doorheen de vallei. Na al de grootschalige ingrepen is een opknappbeurt aan de orde. Indien u interesse hebt om hieraan mee te werken, laat het dan weten.

Voor iedereen een deugddoende vakantie gewenst.

Hans Van den Bossche
hansvdbossche@telenet.be
Voorzitter Natuurpunt Beringen

Schaapscheerfeest

De schaapskudde in haar blootje!

Zondag, 29 juni van 13u tot 18u - Watersnip

De kudde Drentse heideschappen van herders Henk en Lief trekken dagelijks over de heide op het militair domein Kamp van Beverlo. Zo zorgen ze voor meer en mooiere natuur in het landschap van de Zwarte Beek.

In de zomer krijgen ze het te warm met hun dikke wollen jas aan en moet hij uit. Het scheren van de schaapskudde gebeurt nog steeds op ambachtelijke wijze en is een hele belevenis. Daarenboven is er nog veel meer te beleven: aan verschillende standjes verspreid over het domein kan je meer leren over wolverwerking (van kaarden tot viltten), maar ook andere ambachten komen aan bod zoals imkerij etc. Voor een aangename verfrissing kan je uiteraard terecht op ons gezellig zomerterras en voor de kinderen zijn er diverse workshops voorzien.

Info : www.dewatersnip.be of op 011 / 45 01 91

Het bezoekerscentrum De Watersnip

Het bezoekerscentrum De Watersnip staat voor een nieuwe uitdaging. Sedert 1 januari van dit jaar is het een provinciaal bezoekerscentrum.

De overdracht van het bezoekerscentrum van de Vlaamse Gemeenschap naar de Provincie Limburg is een onderdeel van het Wit Boek. Dit is een document van het Agentschap voor Binnenlands bestuur, dat de interne staatshervorming vastlegt om een slagkrachtige overheid te realiseren en waarin de overheid inzet op effectiviteit en efficiëntie.

De uitbouw van een centrum voor informatie en educatie bij de Vallei van de Zwarte beek was een idee waar we als plaatselijke Natuurpuntafdeling reeds jaren mee rondliepen. Het strandbadgebouw stond reeds lang, voor een groot gedeelte alleszins, leeg. Toen er vanuit de hogere overheden werd aangedrongen om de intensieve recreatie terug te dringen, volgde een langdurig overleg tussen Natuurpunt en de stad Beringen. Een deel van het strandbadgebouw werd tot bezoekerscentrum verbouwd.

Om de inrichting en werking te kunnen bekostigen werd een bijkomende partner gezocht. Het Vlaamse Gewest bleek daartoe bereid. Aanvankelijk ressorteerde het bezoekerscentrum onder de Cel Natuurontwikkeling, later Afdeling Natuur, die vrij recent de Afdeling Natuur en Bos werd.

In 1997 werd de tentoonstellingsruimte ingericht en kon de werking van het bezoekerscentrum starten. De Vlaamse overheid deed in de jaren daarna belangrijke financiële inspanningen. Zij zorgde ervoor dat de tentoonstelling regelmatig uitgebreid en geüpdatet werd, realiseerde de buitenaanleg en het groendak en zorgde voor de nodige werkingsmiddelen. Voor de educatieve werking bleef Natuurpunt als partner heel die tijd actief. Vooral de inzet van talrijke vrijwilligers was bij dit alles trouwens een belangrijk voordeel. We mochten die educatieve werking naar eigen inzicht invullen en we hebben dit met volle inzet en volle goesting gedaan.

Dankzij de samenwerking met de medewerkers van Afdeling Natuur en Bos hebben we het bezoekerscentrum De Watersnip kunnen uitbouwen tot wat het vandaag is. Aan het einde van deze samenwerking is onze dank het minste wat we kunnen aanbieden.

Het provinciebestuur van Limburg ondersteunde reeds van bij het begin het bezoekerscentrum via een werkingssubsidie en neemt nu de fakkel over van de Vlaamse Gemeenschap. Nog niet alle aspecten van de overname zijn volledig geregeld, maar we hebben er alle vertrouwen in dat het bezoekerscentrum met hetzelfde elan verder zal werken.

Annie Vanschooren

Spreek

"Normal is an illusion; what is normal for the spider is chaos for the fly" - Morticia Addams

De come-back van de Grauwe Steen

Op zondagavond 11 mei kwam herder Henk langs met de melding dat de Grauwe Steen verdwenen was. We stonden pal van verbazing. Waarom ... en hoe? Zoals de naamgeving al doet vermoeden is het niet zomaar een steen. Vermoedelijk werd deze grote kei hier zeer lang geleden op ijsschollen die in de Maas dreven afgezet. Veel later werd hij als paalsteen in gebruik genomen en vormde zo eeuwen lang de grens tussen de voormalige gemeenten Koersel, Heusden, Zolder, Houthalen en Helchteren.

Een steen met dergelijke geologische en historische waarde mocht niet zomaar verdwijnen. We namen snel initiatieven in de hoop dat er zo een goede kans was om

de Grauwe steen op te sporen. Vermits de Grauwe steen op het militaire domein gelegen was, was er nog een kans dat de militairen om een of andere reden de steen zelf verplaatst hadden. Daarom namen we eerst contact op met de militaire overheid, maar zij waren van niets op de hoogte en vonden het goed dat wij het initiatief namen voor de bekendmaking. Daarnaast deden we ook aangifte bij de politie. Verschillende kranten, Radio 2 en TV-Limburg waren onmiddellijk geïnteresseerd in ons verhaal en gaven er de nodige ruchtbaarheid aan om de steen op te kunnen sporen.

Al snel liepen de eerste telefoontjes en mails binnen in bezoekerscentrum de Watersnip. Sommigen dachten dat het om een grap ging, anderen vroegen meer informatie en gelukkig zat er ook al snel een goede tip bij.

De Grauwe Steen zou ergens in Eksel liggen, gewoon in een weide langs een woning. Ter plaatse konden we vaststellen dat het vrijwel zeker om de Grauwe Steen ging, zodat we de politie daarvan op de hoogte brachten. De dader ging al snel tot bekentenis over, maar was zich niet bewust van de bijzondere waarde van de steen. De verdere afhandeling was in handen van politie en militaire overheid en enkele dagen later werd de Grauwe steen op zijn oude locatie teruggeplaatst.

Meer info over de grenzen in onze omgeving, kan je vinden in het boek dat Natuurpunt Beringen uitgaf: Koersel. Van Neusenbergh tot Spiekelspade. Het is het werk van drie auteurs: Mennen, Vanlook en Burny.

Binnenkort zullen we ook een uitvoeriger artikel over de Grauwe Steen publiceren in het tijdschrift Kiosk en op onze website plaatsen.

Willy Vanlook

30 jaar geleden schreven we...

Uit de Berokrant van juni 1984:

De kultuurraad van Beringen betuigt aan "Milieugroep Bero" zijn diepe erkentelijkheid en oprechte dank voor haar jaarlijkse inzet voor het behoud en doelmatig beheer van de natuurlijke ruimten in de gemeente Beringen.
12 mei 1984

Daarnaast hadden we in april een succesvolle sponsortocht georganiseerd die 100.000 frank (2500 euro) in het laatje bracht en waar 200 mensen aan deelnamen.

In hoeverre de aankondiging van de sponsortocht in 'Boeketje Vlaanderen' extra volk op de been bracht is onduidelijk.

Maria Beerten

Niet te missen in het bezoekerscentrum 'De Watersnip'

Tentoonstelling 'Het landschap herschapen' imkerij

juni en juli 2014

dinsdag tot en met zondag van 13u00 tot 17u00 (sluitingsdag maandag)

De schapenteelt was in de Kempen eeuwenlang van groot belang. Schapen waren gemakkelijk te houden als vee en leverden naast wol en melk ook vlees. In de vroege landbouw was het schaap bovendien de voornaamste leverancier van mest, zo onmisbaar voor de graanteelt.

Tegenwoordig worden in sommige natuurgebieden schaapskudden ingezet om de heide open te houden, en om de speciale planten en dieren die enkel daar nog voorkomen te kunnen behouden.

Ze schenkt aandacht aan het beheer van natuurgebieden met grote grazers, en gaat dieper in op alle aspecten van het leven van een herder en zijn kudde op de Kalmthoutse heide. Je vindt er ook heel wat beeldmateriaal en informatie over 'onze eigenste' kudde van de herders Henk en Lief. Dankzij deze Drentse heideschapen blijft ook het heidelandschap op het militair domein Kamp Beverlo bewaard.

Dag van de Zwarte Beek op zaterdag, 19 juli 2014

Initiatiefnemer: Natuurpunt Lummen

De dag gaat door in hun nieuw natuurgebied van Genenbos. Dit is een moerasbos met vochtige hooilandjes en een aantal vijvers van voormalige zomerverblijven naast de Mangelbeek.

We verzamelen aan de school van Genenbos (Genenbosstraat 86) om 9u30. Later aansluiten kan ook.

Eerst zal er een beheersactiviteit doorgaan.

Nadien staat een wandeling door het gebied (laarzen of bergschoenen zijn echt wel noodzakelijk) op het programma.

En het afsluiten de dag gebeurt met een BBQ.

Iedereen van harte welkom!

Inschrijven is noodzakelijk via Piet Ruytjens: 0476/98 45 24

Erna Aerts

Erna klapt met... Maria Beerten

" De mooie omgeving en de vriendschap van alle vrijwilligers en professionelen in de Watersnip houden mij vooral aan het werk. "

Bijna 40 jaar geleden ontstond het Groencomité en wat later BERO uit vrijwilligers. Er was nood aan professioneel personeel, vooral op administratief vlak. Maria Beerten zette, dankzij een DAC-project, haar eerste stappen als administratief bediende in de natuurbeweging.

Interesse voor de natuur:

"Aandacht voor de natuur werd mij bij thuis reeds meegegeven. Mijn ouders waren lid van BERO. Ons ma hoor ik nog steeds protesteren over het al dan niet kappen van bomen. Haar uitspraken gaven mij een eerste aanzet om op te komen voor de natuur.

De eerste stappen van een hele loopbaan:

1983 – BERO ontving subsidies via een DAC-project

" Vanuit BERO werd me de vraag gesteld om voor hun administratief werk te verrichten. De jobinhoud was vooral het uittypen van teksten. In die tijd bestonden nog geen computers. De typemachine bij Raymond was elektrisch (voor die tijd al heel vooruitstrevend). Spijtig genoeg was deze machine heel luidruchtig. Joël Burny, die regelmatig bij mij op kantoor kwam werken, zag ik op een gegeven moment met zijn trui rond zijn hoofd gedraaid, omdat hij het 'lawaaï' niet meer aankon (lacht). Gelukkig kwam er al snel een typemachine met een geheugen van 17 karakters, zodat ik fouten makkelijk kon corrigeren. Ik had natuurlijk wel pech wanneer mijn fout vóór die 17 karakters stond, dan was het werken met 'tipp-ex'."

Tekenen en kleuren:

" Een van mijn hobby's was tekenen. Om de teksten van Willy aan te kleden, tekende ik planten, dieren en landschappen met inktpenningen. Hoeveel er dat geweest zijn weet ik niet, maar het waren er wel heel veel. Een groot aantal zijn nog ergens opgeborgen in De Watersnip. Ook bij diverse gelegenheden werden mijn tekeningen gebruikt, zoals voor de tentoonstelling rond "750 jaar Beringen" over de evolutie van het landschap in onze omgeving. Enkele tekeningen staan o.m. in de bundel '30 jaar werking'.

Ook plannen inkleuren was één van mijn taken. Er bestond nog geen kleurenkopiemachine, dus werden de plannen, voor elk bestuurslid, met de hand ingekleurd. Meestal ging het om het inkleuren van de aangekochte percelen. Ook voor Joël Burny heb ik plannen met de heideoppervlakte met kleurpotloden ingekleurd."

Van de ene locatie naar de andere:

" Mijn eerste werkplaats was bij Raymond Stulens thuis. Hij had een kamer ter beschikking gesteld voor BERO. Het was altijd heel gezellig bij de familie Stulens. Mia riep me altijd voor een tas koffie en een gezellige babbel. Spijtig genoeg brandde de woning van Raymond en Mia af. Raymond en Mia trokken naar een noodwoning in Beringen. Ik mocht mee. Nadien stond mijn bureau in een lokaaltje bij Pater Steyns aan 't Kapelleke. Hij drukte in die tijd ook ons krantje, met een drukmachine op rollen. Bij de pater kon ik altijd wel rekenen op de goede zorg van Wieske en Robert.

Omdat er een personeelsuitbreiding op stapel stond, werd mijn volgende werklocatie een ruimte in de mijngebouwen. Willy Vanlook was toen al gestart met 'het plan Watersnip'.

Na 2 jaar kon mijn bureau verhuizen naar zijn huidige locatie, het Watersnipgebouw. Het bezoekerscentrum,

toen nog een strandbadgebouw, was nog in volle opbouw, de burelen waren klaar. In de Watersnip heb ik ook kunnen meehelpen met het opbouwen van de permanente tentoonstelling.”

Meer leren over de natuur:

“In 1984 volgde ik samen met enkele andere leden de cursus natuurgids. Mijn eindwerk heb ik samen met Paula Geerts uitgewerkt. Het handelde over de biotopen in vooral de duinen van Koersel. We werkten een diareeks uit. Paula en haar schoonbroer zorgden voor een bijpassende tekstopname bij de dia's, in die tijd wel heel vooruitstrevend.

Als gids vond ik mezelf niet assertief genoeg. Rondleidingen heb ik dan ook niet zoveel gegeven.”

Als vrijwilliger mee op reis...

“BERO richtte in de jaren '80 busreizen in, vooral naar natuurgebieden in Zeeland. Meestal gebeurde dit 2 keer per jaar. Deze reizen waren altijd een gezellige bedoening. Al snel sloot ik me aan bij de redactie- en animatiewerkgroepen. De animatiewerkgroep werkte vooral rond de reizen. Robert Bernaerts, Jos Jaspers, Romain Vanzeir en Willy Vanlook deden de voorbereidingen op het terrein. Ik zorgde voor het boekje (Zeeland, Drenthe...). Niet alleen de reizen, maar ook de vergaderingen waren altijd een plezier om mee te maken.”

De natuur in Koersel werd bedreigd. Acties en reacties:

“In de jaren '80 was het de bedoeling om de recreatie aan het Koersels Kapelleke op grote schaal uit te breiden (met o.m. campings en vakantiehuizen), ten koste van de natuur. Om de natuur te beschermen heb ik actief meegeholpen met een grootschalige petitie. Wat me van die tijd nog blijft is de borden die de boeren in de weide plaatsten met het opschrift ‘verboden voor BERO en leden’. Dankzij het doorzettingsvermogen en de gedrevenheid van alle vrijwilligers van toen kan ik nu genieten van de Koerselse bergen en bossen terwijl ik naar mijn werk fiets, wat wil je nu nog meer.”

Een anekdote, geschreven door één van Maria's vroegere collega's:

Maria is heel gevoelig – of puriteins misschien. Toen in één van de rapporten stond dat een stier om veiligheidsredenen best zou gecastreerd worden, schreef Maria in het verslag dat een stier moest “gekadastreerd” worden. Of had het misschien te maken met het feit dat Maria heel veel opzoeken had gedaan op het kadaster en dat het laatste werkwoord haar beter bekend was?

Erna Aerts

Natuurpunt Beringen is op zoek naar vlindertellers

Met hun grote verscheidenheid en gevarieerde ecologie zijn vlinders waardevolle indicatoren van de kwaliteit van ons leefmilieu. Ze reageren ook snel op veranderingen. Het is daarom erg nuttig om cijfers van vlinders te verzamelen.

Natuurpunt Beringen telt al enkele jaren de dagvlinders aan ‘Den Overslag’.

Heb je zin om van juli tot oktober enkele keren een vastgelegd parcours af te stappen en alle dagvlinders te tellen die je opmerkt?

Laat het ons snel weten:

natuurpunt.beringen@telenet.be of 0474 58 37 22 (Erna Aerts)

Cursussen

Cursus Biodiversiteit beken

Prijs : 24 euro leden Natuurpunt, 32 euro niet-leden

Inschrijven bezoekerscentrum "De Watersnip", 011/45 01 92 zwartebeek@natuurpunt.be

Lesgever : Jos Gysels (Natuurpunt Educatie)

Dag	Datum	Cursusonderdeel	Uur
Dinsdag	2 september	Theorie 1	19.30
Zaterdag	6 september	Praktijk 1	13.30
Dinsdag	9 september	Theorie 2	19.30
Zaterdag	13 september	Praktijk 2	13.30

Activiteitenkalender

Zondag, 29 juni – 13.00/18.00 uur De Watersnip	Schaapscheerfeest
Zondag, 6 juli – 14.00 uur De Watersnip	Genieten in het bos en op de heide
Zaterdag, 12 juli – 21.30 uur De Watersnip	Op zoek naar de nachtzwaluw ✓ honden kunnen niet mee
Zondag, 13 juli – 14.00 uur De Watersnip	Wilde kruidenwandeling
Woensdag, 16 juli – 14.00 uur De Watersnip	Kinderatelier : Vlinder mee ✓ deelnameprijs : € 5/kind, drankje, koekje en knutselmateriaal inbegrepen)
Zaterdag, 19 juli – 09.30 uur Genebosstraat 86, Lummen	Dag van de Zwarte Beek Organisator: Natuurpunt Lummen
Zondag, 20 juli – 14.00 uur De Watersnip	Zomer aan de Zwarte Beek
Zondag, 27 juli – 14.00 uur De Watersnip	Stapwandeling naar de terril van Heusden-Zolder
Zondag, 3 augustus – 14.00 uur De Watersnip	Vlinderwandeling
Zondag 10 augustus - 14.00 uur De Kluut	Over libellen en waterjuffers
Zondag, 17 augustus – 14.00 uur De Watersnip	Op ontdekking in het bos
Zondag, 24 augustus – 14.00 uur De Watersnip	Beleef de natuur met al je zintuigen op het Prikkelpad ✓ geschikt voor rolstoelgebruikers
Zaterdag, 30 augustus – 14.00 uur De Watersnip	Nacht van de vleermuis
Zondag, 31 augustus – 14.00 uur De Watersnip	Wilde bijenwandeling
Zondag 7 september – 14u00 De Watersnip	Op verkenning door bos en heide
Zondag 21 september – 14.00 uur De Watersnip	Natuurspeurdertjes : Kabouters en paddenstoelen ✓ voor kinderen van 5 tot 7 jaar ✓ deelname : 1,50 euro per kind

Meer info over activiteiten, cursussen... www.natuurpuntberingen.be

De boomvalk (Falco subbuteo)

Het is een adembenemend schouwspel, een boomvalk die met hoge snelheid en een luide 'tsjak' een libel uit de lucht plukt!

Boven het ven aan het bezoekerscentrum 'de Watersnip' kan je dit gebeuren regelmatig waarnemen.

De boomvalk is een eerder kleine valk van 30 à 35 cm. Van boven zijn ze leikleurig met een witte keel. De 'broek' is kastanjebruin en de staart eerder kort. De kruin is donker en de vogel heeft een zwarte 'snor'. Mannetje en vrouwtje zijn moeilijk van elkaar te onderscheiden. Juvenielen zijn over 't algemeen veel bruiner van kleur. Het is een elegante prooivogel, die er met zijn langgepunte vleugels uit ziet als een grote gierzwaluw.

De boomvalk jaagt op kleine vogels (gierzwaluwen, zwaluwen, mussen en leeuweriken) en op grote insecten (libellen) die hij, dankzij zijn snelheid en vliegkunsten te pakken krijgt. Libellen worden met de klauwen naar de bek overgebracht en in de vlucht verorberd. De meest gehoorde roep is een tamelijk hoog en welluidend *kiew-kiew-kiew.....* waarmee ze contact houden met hun partner.

Het biotoop van de boomvalk zijn heidegebieden, moerassen, plassen, alsook open gebieden met veel variatie en een ruime hoeveelheid prooidieren, omgeven door bossen. Ze nestelen in de verlaten en dikwijls in dat jaar gemaakte nesten van kraaien en andere vogels. Het broed bestaat meestal uit twee tot vier eieren. Beide ouders broeden en voederen. Na 4 tot 4,5 weken zijn de jongen vliegvlug. De nestjongen vallen dikwijls ten prooi aan de havik. Tegen de havik is de boomvalk niet opgewassen; kraaien en gaaien daarentegen vallen ze wel aan.

De boomvalk is verspreid over Europa en Azië. Het is een lange-afstandstrekker die vanaf eind juli tot eind september zijn koffers pakt om de winter in het verre zuiden door te brengen (Oost en Zuid Afrika). De trek valt samen met de najaarstrek van de zwaluw, waarmee hij zich dan bij voorkeur voedt. De Middellandse zee wordt vooral overgestoken tussen Oost-Spanje en Italië.

Het aantal broedparen in Vlaanderen wordt geschat op ± 500. Hij staat niet op de Vlaamse rode lijst. Het een vrij schaarse tot mogelijk vrij talrijke broedvogel.

Willy Neys

Meer info over Natuurpunt Beringen?

www.natuurpuntberingen.be

e-mail: natuurpunt.beringen@telenet.be

tel: 011 45 01 91

Redactie: Willy Neys, Maria Beerten,
Annie Vanschooren en Erna Aerts

Werkten mee: Hans Van den Bossche,
Willy Vanlook en Tine Meekers

V.U. Willy Neys p.a. Grauwe steenstraat 7/2
3582 Beringen